

**Донецький національний університет імені Василя
Стуса**

**Факультет інформаційних і прикладних технологій
кафедра політології та державного управління**

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни «Основи економіки у державному управлінні»

Кількість кредитів ЄКТС	6 кредитів ЄКТС
Період викладання	2 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	C2 «Політологія»
Освітня програма	Політологія
Викладач	Дубель Михайло Володимирович, доктор філософії з міжнародних економічних відносин, старший викладач
Профайл викладача курсу	https://orcid.org/0000-0003-2229-0419
Доступ до матеріалів курсу	https://teams.microsoft.com/l/channel/19%3AEcIPGMDGQq3VjNOQoqDrYzqSELCDYlrfNkdDQ5ujI-81%40thread.tacv2/General?groupId=adf027dc-53b8-4bf7-b246-c68f3f3004ba&tenantId=1d80d581-8e6a-4af6-9222-9610b1bea4e1
Контактна інформація	e-mail: m.dubel@donnu.edu.ua

Анотація дисципліни

ОК «Основи економіки у державному управлінні» є обов'язковою у циклі дисциплін професійної та практичної підготовки здобувача та призначена для формування низки загальних та спеціальних професійних компетентностей з визначення економічних законів, їхньої сутності. Надається увага вивченню факторів виробництва та їхньої взаємодії, ролі держави у сучасній економіці, характеристиці централізованих та децентралізованих державних доходів, методів державного регулювання

Донецький національний університет імені Василя Стуса

економіки, взаємодії економічної політики держави та соціального розвитку суспільства, державному регулювання підприємництва.

Мета вивчення дисципліни полягає:

Метою вивчення навчальної дисципліни є удосконалення світогляду студентів через їхнє ознайомлення із основами економіки у державному управлінні. В ході семінарських занять і виконання навчальних завдань студенти набувають розуміння державного регулювання економіки, а також досвіду індивідуальної та колективної роботи над елементами дослідницького проекту, оформлення і представлення його результатів.

Взаємозв'язок із іншими навчальними дисциплінами

Дисциплінами, що передують ОК «Основи економіки у державному управлінні» у логіко-структурній схемі освітньої програми можна назвати «Політичні інститути і процеси». Вивчення ОК «Основи економіки у державному управлінні» може допомогти опанувати такі ОК, як «Управління проєктами та івент-менеджмент», «Державне управління та місцеве самоврядування».

Набуті результати навчання та компетентності дозволять здобувачеві розв'язувати конкретні прикладні задачі.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

❖ Інтегральна компетентність здобувачів вищої освіти:

Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності.

❖ загальні компетентності здобувачів вищої освіти:

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-3. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЗК-7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК08 – здатність ухвалювати рішення та діяти відповідно до принципу неприйняття корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

❖ **спеціальні компетентності** здобувачів вищої освіти:

СК-1. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК-2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК-3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК-4. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК-5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК-6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК-7. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК-8. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК-9. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців

❖ **результати навчання** здобувачів вищої освіти:

РН-1. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН-2. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

РН-6. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

РН-7. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

РН-8. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН-9. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН-12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН-13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Організація та оцінювання навчання визначені «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» <https://surl.li/buymft> та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» <https://surl.li/buymft> та «Методичні рекомендації до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» <https://surl.li/tosaiq>. Форми поточних і підсумкових контролів, творчі завдання –презентації тощо. Форма контролю у вигляді екзамену. Екзамен виставляється здобувачеві на підставі його поточної академічної успішності та не є обов'язковою формою підсумкового контролю через можливість здобувачів отримати 100 балів протягом семестру сумарно за всі види індивідуальних і практичних завдань.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні та лабораторні заняття);
- 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача за допомогою платформи Microsoft Teams;
- 3) індивідуальні роботи.
- 4) творчі проекти, написання наукових статей та тез доповідей, участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях.

Протягом курсу викладач надає очні та онлайн-консультації, здійснює комунікацію зі здобувача через корпоративну пошту Microsoft Outlook та Microsoft Teams.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

У якості технічних засобів комунікації використовуються корпоративна пошта Outlook. У окремих випадках можуть використовуватися такі засоби комунікації, як Microsoft Teams (<https://teams.microsoft.com/l/channel/19%3AEcIPGMDGQq3VjNOQoqDrYzqSELCDYlrfNkdDQ5ujI-81%40thread.tacv2/General?groupId=adf027dc-53b8-4bf7-b246-c68f3f3004ba&tenantId=1d80d581-8e6a-4af6-9222-9610b1bea4e1>). Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Таблиця 1 - Організація навчання та оцінювання навчальної дисципліни (назва дисципліни)

Тиждень /дата/ години	Тема	Форма проведенн я заняття / СРС	Завдання / питання, винесені для СРС	Кількість годин		Мах кількість балів
				аудитор них	СРС	
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР						
1-ий тиждень	Тема 1. Предмет політекономії.	Лекція	Виробництво матеріальних благ і послуг.	2	6	3
		Практичне заняття	Методи політичної економії	2		
2-ий тиждень	Тема 1. Предмет політекономії.	Лекція	Економічні потреби та інтереси.	2	6	4
		Практичне заняття	Предмет і категорійний апарат політичної економії	2		
3-й тиждень	Тема 2. Соціально-економічний устрій суспільства, економічна система та закони її розвитку.	Лекція	Економічна система: сутність і структура.	2	6	3
		Практичне заняття	Типи економічних систем.	2		
4-ий тиждень	Тема 2. Соціально-економічний устрій суспільства, економічна система та закони її розвитку.	Лекція	Власність у системі суспільного виробництва.	2	6	4
		Практичне заняття	Аспекти власності .	2		

Донецький національний університет імені Василя Стуса

5-ий тиждень	Тема 3. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та гроші.	Лекція	Основні форми суспільного господарства.	2	6	3
		Практичне заняття	Економічні теорії про власність товару.	2		
6-ий тиждень	Тема 3. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та гроші.	Лекція	Гроші, їхнє походження та сутність.	2	6	4
		Практичне заняття	Функції грошей.	2		
7-ий тиждень	Тема 4. Ринок.	Лекція	Ринок: сутність і функції.	2	6	3
		Практичне заняття	Основні елементи ринку: попит та пропозиція	2		
8-ий тиждень	Тема 4. Ринок.	Лекція	Класифікації ринку.	2	7	4
		Практичне заняття	Ринкова інфраструктура	2		
9-ий тиждень	Тема 4. Ринок.	Лекція	Конкуренція: сутність і форми.	2	7	3
		Практичне заняття	Конкуренція й ціноутворення	2		
10-ий тиждень	Тема 5. Капітал.	Лекція	Капітал: процес виробництва й накопичення.	2	7	4
		Практичне заняття	Види капіталу	2		
11-ий тиждень	Тема 5. Капітал.	Лекція	Капітал і праця.	2	7	3
		Практичне заняття	Наймана праця і заробітна плата	2		
12-ий тиждень	Тема 6. Домогосподарство в системі економічних відносин.	Лекція	Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин	2	7	4
		Практичне заняття	Підприємство як суб'єкт ринкової економіки	2		
13-ий тиждень	Тема 6. Домогосподарство в системі економічних відносин.	Лекція	Валовий дохід і прибуток	2	7	3

Донецький національний університет імені Василя Стуса

		Практичне заняття	Сутність підприємництва й умови його існування	2		
14-ий тиждень	Тема 8. Господарський механізм та економічні функції держави.	Лекція	Господарський механізм, його сутність та елементи	2	7	4
		Практичне заняття	Держава як суб'єкт економічних відносин.	2		
15-ий тиждень	Тема 8. Господарський механізм та економічні функції держави.	Лекція	Сучасні економічні системи	2	7	3
		Практичне заняття	Основні форми державного регулювання.	2		
16-ий тиждень	Тема 9. Сутність і структура світового господарства.	Лекція	Світове господарство: сутність, основні риси, структура та етапи становлення.	2	7	4
		Практичне заняття	Світогосподарські зв'язки та їхні форми.	2		
17-ий тиждень	Тема 9. Сутність і структура світового господарства.	Лекція	Основні глобальні проблеми сучасності.	2	7	4
		Практичне заняття	Економічні аспекти глобальних проблем.	2		
				68	112	100
Всього		100 балів				
Екзамен			За розкладом екзаменаційної сесії		40 балів	

Самостійна робота здобувача під керівництвом викладача, практикуми за темами та контрольні заходи відбуваються за допомогою Microsoft Teams. За умов невчасного або неналежного виконання запропонованого виду робіт здобувач може виконати завдання наново, якщо цього дозволяє вид роботи, але не пізніше, ніж за 2 тижні до залікового тижня або початку сесії

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Методи оцінювання результатів навчання залежать від форм навчання.

Основними формами поточного контролю є:

- робота на лекціях, усне опитування;

Основними формами підсумкового контролю є:

- екзамен;
- індивідуальне творче завдання.

Здобувач вищої освіти самостійно обирає форму підсумкового контролю. Складання екзамену не є обов'язковою формою підсумкового контролю.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни, навчальним планом якої передбачено екзамен, виставляється як сума балів за поточний та підсумковий контроль.

Критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється у формі:

- усних опитувань (на кожному занятті),
- оцінки активності здобувача на семінарах,
- презентацій.

Критерії оцінювання усних відповідей на семінарах:

Завдання з розгорнутою відповіддю в усній/письмовій формі передбачають створення авторського висловлення в письмовій та в усній формах відповідно до запропонованого завдання.

Таблиця 2 - Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0-5 балів	6-9 балів	10 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту

Донецький національний університет імені Василя Стуса

			та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо поєє недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проєкту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проєкту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проєкту
Уміння і навички використовувати комп'ютерні технології (Використання спецефектів, анімацій, звуків, графіки)	Низький (початковий) рівень використання різноманітних можливостей комп'ютерних технологій	Робота дає висновок про середній рівень умінь і навичок використання комп'ютерних технологій учнями	Робота є прикладом високого рівня володіння комп'ютерними технологіями.

Написання наукової статті (альтернатива екзамену)

Для отримання додаткових балів з дисципліни здобувач може написати наукову статтю, попередньо погодивши з викладачем тему та план.

Наукова стаття змістовно має містити такі складові елементи: актуальність і постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; формулювання мети і постановка завдань дослідження; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор; виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується робота; виклад основного матеріалу статті з повним обґрунтуванням отриманих результатів; висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Наукова стаття оцінюється в 40 балів, які нараховуються здобувачу тільки у разі виходу журналу або письмового підтвердження редакції про прийняття статті до друку.

За навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в університеті за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, що доводяться до відома здобувачів на першому занятті. Загальна оцінка визначається як сума балів за всі виконані завдання.

Таблиця 3 - Схема оцінювання результатів навчальних досягнень

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D	Задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Зарахування результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної освіти, у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса (<http://surl.li/bislu>), передбачено можливість перезарахування результатів неформальної освіти, максимальний обсяг перерахувань в межах ОК не більше 70% від кількості годин/кредитів за відповідним ОК, отримані результати можуть бути зараховані під час оцінювання знань здобувачів у рамках окремих модулів, тем, поточних контролів у межах ОК відповідно до компетентностей, запланованих результатів навчання та критеріїв оцінювання, зазначених у силабусі.

Зарахування результатів неформального навчання, як складової частини поточного або підсумкового контролю за дисципліною, можливе за умов подання здобувачем підтверджуючих документів до кінцевої дати поточного або підсумкового контролю.

Алгоритми виконання форм контролю

(Необхідна інформація міститься на платформі Teams за покликанням <https://teams.microsoft.com/l/channel/19%3AEcIPGMDGQq3VjNOQoqDrYzqSELCDYlrfNkdDQ5ujI-81%40thread.tacv2/General?groupId=adf027dc-53b8-4bf7-b246-c68f3f3004ba&tenantId=1d80d581-8e6a-4af6-9222-9610b1bea4e1>)

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі списування у ході лабораторних занять, контрольних роботах, на іспиті. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Здобувачі мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів, та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із визначеними процедурами. Здобувачі мають право оскаржити результати заходів, які передбачені програмою курсу але обов'язково аргументовано, пояснивши, з яким критерієм не погоджуються.

Дотримання норм академічної доброчесності у ЗВО. Оцінка за виконане завдання не зараховується у випадку порушення здобувачем норм академічної доброчесності. Під час поточних та підсумкових контрольних заходів заборонено списувати та використовувати допоміжні інформаційні ресурси, окрім дозволених. Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Необхідно бути взаємно толерантними, поважати думку іншого.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- використання нетрадиційних підходів до розв'язання математичних задач, застосовуючи і уже відомі рішення і внесення коригуючих моментів;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методи досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Повне виконання завдання по темі означає виконання усіх завдань, що містяться у календарно-тематичному плані, з аргументацією висловлюваних тез та/або з відповідними посиланнями. Відсутність аргументації зменшує загальну оцінку на 25%. Виконання не усіх завдань з теми зменшує оцінку за

Донецький національний університет імені Василя Стуса

тему пропорційно до їх кількості з округленням на користь здобувача. Виконання завдання з порушенням дедлайну без поважних причин зменшує оцінку за тему на 20 %.

Політика щодо пропусків занять

Протягом семестру здобувач може пропустити два заняття і не відпрацьовувати їх, всі інші підлягають відпрацюванню. Якщо Ви пропустили лекцію, маєте самостійно її опрацювати, використовуючи презентацію розміщену в Teams та чинне законодавство з даної теми, і дати усну відповідь на декілька запитань з теми, пройти тести після теми. Якщо Ви пропустили практичне заняття, то виконуєте практичні завдання, які вирішувалися на парі і завдання для самостійної роботи та надсилаєте на outlook викладачу. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком, можуть відвідувати пари за вільним графіком, але повністю виконувати обсяг завдань з курсу.

Список рекомендованих джерел та інформаційних ресурсів

Основна література

1. Горлач М. І. Економічна теорія : підручник для вищої школи / за заг. ред. проф. М. О. Соколова. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 532 с
2. Дейнека Т. А. Соціально-економічні суперечності процесу глобалізації суспільства (політико-економічний аналіз) : монографія. Київ : КНЕУ, 2018. 510 с.
3. Економічна теорія : підручник / за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
4. Політична економія: навчальний посібник/ М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 280 с.
5. Основи економіки у державному управлінні: методичні рекомендації / укладач: М. В. Дубель. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 26 с.

Допоміжна література

1. Безпарточний М. Г. Забезпечення стійкого економічного розвитку державних підприємств. *Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал*. 2019. № 5-6. С. 75–79.
2. Гавкалова Н. Л., Гагарінов О. В. Концептуальні засади розроблення стратегії трансформації підприємства у стан системно досконалої бізнес-організації. *Економіка розвитку*. 2017. № 3. С. 74–84.
3. Зюзь Д. В. Генеза інституту власності та роль держави в трансформації відносин власності. *Ефективність державного управління*. 2017. № 2. С. 102–110.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

4. Кіреєва Е. А. Пріоритети розвитку аграрного сектора економіки України: органічна продукція та її сертифікація. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 196–201.

5. Кривов'язюк І. В. Сучасне трактування та динамізм розвитку транснаціональних корпорацій світу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 13. С. 74–78.

6. Ратинська І. С. Формування інституту незалежних директорів в системі управління акціонерними товариствами державного сектора економіки України. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 1. С. 59-69.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Офіційний сайт Світового банку. URL: www.econ.worldbank.com
3. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: www.wto.org

Викладач:

Михайло ДУБЕЛЬ

Погоджено:

Завідувач кафедри

Олена ЧАЛЬЦЕВА

Гарант освітньої програми

Юля ОКУНЬОВСЬКА

Рекомендовано рішенням кафедри політології та державного управління, протокол № 16 від «16» червня 2025 р.